

HOSTOVÁNÍ VELKÉHO DRAMATICKÉHO DIVADLA G. A. TOVSTONOGOVA V PRAZE

РОССИЙСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АКАДЕМИЧЕСКИЙ
Большой драматический театр
имени Г.А. Товстоногова

STRÝČKŮV SEN

F. M. Dostojevskij

REŽIE: **TEMUR ČCHEIDZE**

V hlavních rolích: **A. Freindlichová, O. Basilašvili, E. Popová, P. Tolstunová a další**

2. 10. 2010 V 19.00, STAVOVSKÉ DIVADLO

VLÁDA TMY

L. N. Tolstoj

REŽIE: **TEMUR ČCHEIDZE**

V hlavních rolích: **V. Ivčenko, I. Vengalitová, T. Aptikejevová, D. Bykovskij a další**

4. 10. 2010 V 19.00, STAVOVSKÉ DIVADLO

HOSTOVÁNÍ VELKÉHO DRAMATICKÉHO DIVADLA G. A. TOVSTONOGOVA V PRAZE

Velké dramatické divadlo v St. Peterburgu je jedno z největších státních divadel Ruské federace. V roce 1992 bylo pojmenováno podle G. A. Tovstonogova, který v letech 1956–1989 toto divadlo umělecky řídil. Pod jeho vedením se stalo jednou z umělecky nej kvalitnějších scén Sovětského svazu.

Velké dramatické divadlo vystupovalo naposledy v Praze před 28 lety, ještě za života režiséra G. A. Tovstonogova. Nyní diváci uvidí nejlepší inscenace z aktuálního repertoáru souboru, které vytvořil současný umělecký šéf divadla Temur Čcheidze. Někteří z herců získali za své role nejvyšší umělecká ocenění Ruské federace.

Velké dramatické divadlo zahájilo svoji činnost v únoru 1919 na scéně Petěrburské konzervatoře, kde se uskutečnila premiéra tragédie F. Schillera „Don Carlos“.

S činností divadla se počítalo již v polovině prvního desetiletí 20. století. V roce 1914 Maria Apraksina, majitelka budovy Malého (bývalého Carského) divadla málem podepsala smlouvu o pronájmu budovy s nově vznikajícím „Divadlem tragédie, romantického dramatu a kultivované komedie“, které se tak, jako mnoho jiných, chtělo stát akciovou společností. Mezi organizátory a iniciátory tohoto nového divadelního projektu byli herci moskevského Svobodného divadla Maria Andrejeva a Nikolaj Monachov, slavný pěvec Fjodor Šaljapin a spisovatel Maxim Gorkij. Hraběnka Apraksina však nechtěla mít nic společného s proletářem Gorkým a jeho přáteli, a proto pronajala budovu znovu dosavadnímu nájemci, Divadlu Sdružení pro literaturu a umění, vedenému známým vydavatelem, dramatikem a novinářem Alexejem Suvorinem.

Vypukla první světová válka a organizace nového divadla musela být odložena na neurčito. Sen o vytvoření divadla s klasickým repertoárem se však nakonec splnil. Po Říjnové revoluci v roce 1918 herečka Maria Andrejeva působila jako vládní zmocněnec pro dohled nad představeními Svazu obcí Severní oblasti. Podepsala vyhlášku o vytvoření „Zvláštní divadelní společnosti“. Pro tuto společnost se zavázal pracovat varietní umělec Nikolaj Monachov s dramatickým i komickým nadáním. Ideového vedení se ujal Maxim Gorkij (od roku 1932 divadlo neslo jeho jméno).

Ke „Zvláštní divadelní společnosti“ se přidali herci z tehdy rušených divadel - Moskevského dramatického divadla, Petrohradského divadelního svazu (Suvorino divadlo) a Uměleckého dramatického divadla. Pozvání působit v novém souboru přijali i bývalý přední herec Alexandrinského divadla J. Jurijev a filmová hvězda V. Maksimov. Do čela divadla byl jmenován A. Lavrentjev, ředitelem se stal K. Tverskoj a hlavním výtvarníkem V. Ščuko. Byl to začátek Velkého

dramatického divadla, které se stalo prvním „obecním“ divadlem spravovaným novým režimem. Ozývaly se však i hlasy, které tvrdily, že klasický repertoár není pro proletáře vhodný. Vášnivá rétorika Dona Carlose, který se vzbouřil proti tyranovi a bojoval za svobodu, se shodovala s duchem doby a byla blízká divákům, kteří se teprve seznamovali s uměním. První úspěch dodal organizátorům důvěru v budoucnost nového divadla, přesvědčení o jeho potřebnosti a dokonce i nadčasovosti.

Velký ruský básník Alexandr Blok byl později jmenován předsedou správní rady Velkého dramatického divadla. Utvářel repertoár souboru, společně s herci analyzoval hry schválené k uvedení a neúnavně promlouval k prostému publiku před každým představením. Alexandr Blok se snažil divákům odhalit svět krásy, představit království nebývalých citů a myšlenek.

V roce 1920 se Velké dramatické divadlo přestěhovalo na adresu Fontanka 65 do budovy Malého divadla, kterou jeho zakladatelé vybrali v polovině prvního desetiletí 20. století. Od té doby tuto adresu znaly mnohé generace občanů Leningradu a Petrohradu, kteří si ve svých srdcích uchovali vzpomínku na nádherné chvíle, které v tomto divadle zažili.

Na této scéně působili režiséři A. Lavrentjev, K. Tverskoj, B. Suškevič, V. Fedorov, A. Dikij, B. Babočkin, V. Lyuze, S. Gerasimov, E. Altus, R. Suslovič, G. Kozincev, L. Rudnik, N. Raševskaja, I. Efremov, K. Chochlov, výtvarníci V. Sčuko, A. Benua, M. Dobužibkij, K. Petrov-Vodkin, B. Kustodjev, A. Lentulov, N. Altman, Y. Annenkov, N. Akimov, herci V. Sofronov, E. Granovskaja, O. Kaziko, A. Larikov, V. Kibardina, V. Policejmako. Hudbu pro toto divadlo komponovali skladatelé B. Asafjev, Y. Šaporin, M. Kuzmin, I. Sac, D. Šostakovič, aj.

Divadlo však nemůže existovat mimo historickou dobu, která se v jeho činnosti zákonitě odráží. Pohled do minulosti je někdy děsivý ve světle spáchaných křvd. Doposud není známo, kdy zemřel pronásledovaný režisér a divadelní kritik K. Tverskoj. Nevíme, kolik zajímavých představení mohli vytvořit umělci „v nemilosti“ A. Dikij, N. Raševskaja a bohužel i mnozí další... Ve stejném zrcadle se však také odráží hrdinství, které členové divadla prokázali během druhé světové války, kdy jejich umění povzbuzovalo bojovného ducha vojáků na frontě i odhodlání dělníků v týlu. To je také jedna stránka historie.

Zlatý věk Velkého dramatického divadla je pochopitelně spojen se jménem Georgije Tovstonogova, který byl jmenován do čela divadla v roce 1956 a řídil je více než 33 let. G. Tovstonogov dal dohromady soubor vynikajících hereckých osobností, které proslavily národní divadelní umění mimo jeho hranice: E. Kopeljan, V. Strželčík, N. Olchina, E. Lebeděv, I. Smoktunovskij, P. Luspekajev, O. Borisov, P. Pankov, E. Popova, V. Kovel, V. Medveděv, M. Danilov, N. Trofimov, K. Lavrov, T. Doronina, S. Jurskij, N. Tenjakova, L. Malevannaja, A. Tolubejev...

Barbaři a Měšťáci M. Gorkého, *Hoře z rozumu* A. Gribojedova, *Idiot* F. Dostojevského, *Tři sestry* a *Strýček Váňa* A. Čechova, *Revizor* N. Gogola, *Chanuma* A. Cagareliho, *Tichý Don* M. Šolochova, *Příběh koně* L. Tolstého...

Ve výčtu inscenací, v nichž triumfovalo dramatické umění herců a režisérův tvůrčí přístup, bychom mohli pokračovat.

Diváci Velké dramatické divadlo milovali (na lístky stáli ve frontě i celou noc), protože věděli, že se věnovalo tématům, které je oslovovaly, zabývalo se lidskými problémy a obecnými otázkami.

Divadlo bylo pojmenováno po Tolstonogovi po mistrově odchodu. V těžkých letech historických změn divadlo řídil velký herec a člověk K. Lavrov. Tradice svého divadelního domova udržoval rozvážně a vytrvale, moudře a neústupně. Ke spolupráci zval talentované režiséry „stejně divadelní víry“, kteří ve své tvorbě naslouchali hlasu srdce a spoléhali na nadšení diváků.

Současným ředitelem divadla je Temur Čcheidze, který uvedl své první představení v roce 1990 na pozvání Kirilla Lavrova. Hra „Úklady a láska“ F. Schillera, kterou již vytvořil i G. Tovstonogov, se stala první oficiální premiérou BDT po odchodu mistra. Tato inscenace otevřela novou stránku historie Velkého dramatického divadla. T. Čcheidze přijal Lavrovovo pozvání v roce 2004 a stanul v čele divadla. Od června 2007 zde působí jako umělecký ředitel.

Velké dramatické divadlo G. Tovstonogova nadále žije a tvoří, hledá svou kreativní tvář. Jeho herci jsou chloubou profesionální obce: A. Freindlich, O. Basilašvili, V. Ivčenko, L. Makarova, Z. Šarko, E. Popova, N. Usatova, M. Ignatova, I. Vengalite, I. Zabludovskij, G. Bogačev, L. Nevedomskij, G. Štil, M. Adaševskaja, M. Lavrova, T. Aptikejeva, M. Morozov, E. Čudakov, A. Petrov, V. Reutov, S. Losev, A. Kulikova. Do souboru přišla také nová generace mladých herců, kteří budou pokračovat v tradici BDT.

Repertoár divadla zahrnuje ruské a světové klasické hry i moderní dramatická díla: *Marie Stuartovna* a *Don Carlos, infant španělský* F. Schillera, *Večer tříkrálový* W. Shakespeara, *Apartmá v Kalifornii* N. Simona, *Kvartet* R. Kharvuda, *Kodaň* M. Fryana, *Vláda tmy* L. Tolstoje, *Vassa Železnovová* M. Gorkého, *Černá komedie* P. Sheffera, *Rozmar* A. Ostrovského, *Pár opotřebovaných myšlenek* podle hry H. Ibsena *Rosmersholm*, *Ideální zloděj* Y. Iwaszkiewiczze, *Norway today* I. Bauersimy, *Dáma s psíčkem* A. Čechova, *Strýčkův sen* F. Dostojevského, *Měsíc na vsi* I. Turgeněva, aj.

Velké dramatické divadlo již zaujalo své legitimní místo v historii divadla. Toto místo je inspirováno zakladateli věčného poslání: probudit v člověku to nejlepší, naučit lidi milovat a vážit si skutečnou lidskost.

STRÝČKŮV SEN

F. M. Dostojevskij

REŽIE: **TEMUR ČCHEIDZE**

V hlavních rolích: **A. Freindlichová, O. Basilašvili, E. Popová, P. Tolstunová a další**

Komický příběh ze života obyvatel provinčního města Mordasova v závěrečném rozuzlení připomene divákům, že život je nevratná vteřina bytí, že štěstí je náhlé a krátké... Že dny člověku vyměřené bývají sladkým a bolestným poblouzněním, které se nikdy nestane skutečností, ale zůstane pouhým celoživotním snem.

Povídka *Strýčkův sen* poprvé vyšla v roce 1859 v časopise „Ruské slovo“. Bylo to první dílo, které Dostojevskij napsal po desetileté tvůrčí přestávce, způsobené zatčením, uvězněním a trestem káznice. Podle badatelů „skutečný divadelní život Dostojevského prózy“ začal inscenací této povídky v roce 1878. Dramatizace „díla holubičí mírnosti a pozoruhodné nevinnosti“ (jak poznamenal sám Dostojevskij), jakým je *Strýčkův sen* uvedený v Malém divadle pod názvem *Okouzlující sen*, zahájila triumfální cestu Dostojevského děl na jeviště po celém světě. Divadla uváděla nejen rozsáhlé romány F. M. Dostojevského, ale i další průkopnické prózy. Díla *Bratři Karamazovi*, *Idiot*, *Běsi*, *Zločin a trest*, *Hráč*, *Výrostek* překonala všechny rekordy v počtu dramatizací a inscenací. *Strýčkův sen*, který Dostojevskému otevřel bránu do světa divadla, se objevil na repertoáru moskevských uměleckých scén několikrát.

„Temur Čcheidze je jeden z mála režisérů, kteří jsou schopni vytvořit představení velké formy a velké myšlenky. Ve „Strýčkově snu“ vybudoval dokonalou klasickou komedii (nyní chápeme, proč je Čcheidze jediným režisérem, z jehož inscenací si Tovstonogov chtěl něco vypůjčit), ale nemá strach z prolomení tónu v závěru. Smích je přetržen notou zvonivého ticha a trpkosti.“

O. Egošinova: Nota trpkosti a smíchu:

BDT zahájil svou jubilejní sezonu varietním představením „Strýčkův sen“ // Novyje Izvestija, 22. října 2008

2. 10. 2010 V 19.00, STAVOVSKÉ DIVADLO

VLÁDA TMY

L. N. Tolstoj

REŽIE: **TEMUR ČCHEIDZE**

V hlavních rolích: **V. Ivčenko, I. Vengalitová, T. Aptikejevová, D. Bykovskij a další**

Velké dramatické divadlo G. Tovstonogova uvádí inscenaci *Vláda tmy* podle hry Lva Nikolajeviče Tolstého, v režii svého uměleckého šéfa, národního umělce Ruska a Gruzie, Temura Čcheidze. Tuto hru napsal Tolstoj v roce 1886. Svého uvedení se dílo dočkalo roku 1895 na scéně Divadla literárně-dramatického sdružení (dnešní scéna Velkého dramatického divadla).

Pojem „vlády tmy“ u Tolstého odpovídá evangeliu, kde se tma ztotožňuje s myšlenkou pekla a zkázy a světlo představuje naději a ráj. „Vláda tmy“ vyjadřuje nejen náboženské, ale i filozofické ideje tohoto velkého ruského autora. Tma je morální slepota lidí, kteří jsou potrestáni pro uspokojování svých hanebných pohnutek. „Vláda tmy“ je podle Tolstého tragédií zoufalství, tragédií těžkého řetězu hříchů, který spoutává člověka. „Vláda tmy“ je však také cestou k morálnímu vzkříšení prostřednictvím pokání.

„Čcheidze nemá strach z existence detailních postav, jejich pomalých rozhovorů, gest, pohybů. Režisér si vybral nejsložitější cestu, téměř vytáhl člověka z krutých propastí, které si často neuvědomuje. Je to cesta násilím a ponížením, cesta z vlády tmy k vládě světla. Divadlo dává svým postavám právo na ponoření se do sebe, nabízí jim cestu pokání a katarze.“

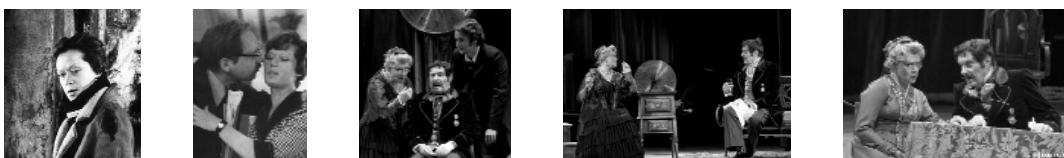
M. Vanjašovova: Představení jako odhalení. [9. mezinárodní festival Volkova] // Severní Kraj, 8. října 2008

4. 10. 2010 V 19.00, STAVOVSKÉ DIVADLO

Živoucí legendy ruského divadla Alisa Freindlichová a Oleg Basilašvili:

OLEG BASILAŠVILI je znám českému divákovi z televizního seriálu *Mistr a Markétka*, který nedávno vysílala Česká televize, kde ztvárnil roli Volanda.

ALISA FREINDLICOVÁ mimo jiné vytvořila jednu z hlavních rolí ve světoznámém filmu Andreje Tarkovského *Stalker*.
Diváky také nadchla jako Kaluginová ve filmu E. Rjazanova *Služební román*.

Představení jsou simultánně tlumočena.

HOSTOVÁNÍ SE USKUTEČNÍ ZA PODPORY MINISTERSTVA KULTURY RUSKÉ FEDERACE.
Spoluorganizátorem hostování v České republice a Ruské federaci je Společnost Neva-Art.

VE SPOLUPRÁCI:

ZA PODPORY:

Velvyslanectví Ruské federace v České Republice
Generálního konzulátu České republiky v Sankt Petěrburgu

OFICIÁLNÍ PŘEPRAVCE:

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI:

Helena Bartlová a Tomáš Staněk, public relations Národní divadlo
+420 605 207 249, pr@narodni-divadlo.cz, www.narodni-divadlo.cz

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

KB

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

Škoda
SIMPLY CLEVER

AutoCont

PARTNER INSCENACÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOVŠTÍ

Národní divadlo děkuje JUDr. Dominice Kolowrat-Krakovské,
Maximilianu Kolowrat-Krakovskému a Francesce Kolowrat-Krakovské
za nezištnou a štědrú podporu.

Dr. Dadja Altenburg - Kohl